

Beslissing

---

inzake de klacht van [klager 1] en [klager 2] over het handelen van de AIVD

Beslissing van de afdeling klachtbehandeling van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) inzake de klacht van [klager 1] en [klager 2] (hierna: klagers) over het handelen van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD).

De klacht

Op 8 januari 2021 heeft [betrokkene 1] bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een klacht ingediend over het handelen van de AIVD, de rechtsopvolger van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD).

[Betrokkene 1] is op 23 februari 2021 overleden. De nabestaanden van [betrokkene 1], klagers, hebben de klacht voortgezet. De minister van BZK heeft de klacht ongegrond verklaard. Klagers zijn het hier niet mee eens. Zij hebben zich daarom tot de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD (hierna: de afdeling klachtbehandeling) gewend.

De afdeling klachtbehandeling neemt de klacht in behandeling. Tezamen met klagers is de afdeling klachtbehandeling tot de volgende klachtformulering gekomen:

Klagers, de nabestaanden van [betrokkene 1], klagen over de wijze waarop hun klacht is afgehandeld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Klagers hebben aanwijzingen dat het onderzoek naar de klacht niet volledig is geweest. Uit het dossier van hun vader, dat recent (gedeeltelijk) publiek toegankelijk is gemaakt, blijkt dat sprake is van meer contactmomenten dan zijn opgenomen in de behandeling van het onderzoek naar de klacht. Zo hebben er diverse gesprekken plaatsgevonden tussen hun vader en (medewerkers van) de BVD, maar hier is ten onrechte geen aandacht aan besteed. Daarnaast zetten zij vraagtekens bij de conclusies in de beslissing op de klacht en de wijze waarop een beroep wordt gedaan op het onderzoek van de Nationale Ombudsman in 1986.

Klachtafhandeling door het ministerie van BZK

[Betrokkene 1] heeft een klacht ingediend bij de minister van BZK over het handelen van de AIVD, dan wel de rechtsvoorganger de BVD. De AIVD is verantwoordelijk voor de feitelijke behandeling van de klacht. De AIVD heeft de klacht ter behandeling doorgestuurd naar de afdeling Juridisch Adviseur van de Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW/JA). De minister van BZK heeft de klacht op 6 januari 2022 ongegrond beoordeeld.

Toetsingskader

Bij de beoordeling van de klacht zal de afdeling klachtbehandeling haar bevindingen toetsen aan de behoorlijkheid en voor zover het de klachtprocedure betreft aan de bepalingen over klachtbehandeling door de AIVD in de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Onderzoek

Op 18 januari 2023 heeft de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD een gesprek gevoerd waarin klagers hun klacht nader aan de afdeling hebben toegelicht. Dit onderzoek richt zich op de vraag of het onderzoek van de minister van BZK (met betrekking tot de BVD) volledig was en zij redelijkerwijs tot haar beslissing had kunnen komen.

Eerder, op 23 september 2020, voerde de afdeling klachtbehandeling een oriënterend gesprek met [betrokkene 1].

De afdeling klachtbehandeling van de CTIVD is enkel bevoegd onderzoek te doen naar (gedragingen van) de AIVD en de MIVD en diens rechtsvoorgangers, waaronder de BVD. Dit heeft tot gevolg dat er – anders dan bij de initiële klachtbehandeling door de minister van BZK – geen onderzoek is gedaan naar het handelen van bijvoorbeeld de politie in rechtbank- of gemeentelijke archieven.

De AIVD heeft, als rechtsopvolger van de BVD, zo'n 74.000 dossiers uit de periode 1946-1998 overgedragen aan het Nationaal Archief. In november 2022 heeft het Nationaal Archief een inventaris van deze dossiers gepubliceerd. Hieronder valt ook het persoonsdossier dat de BVD van [betrokkene 1] onderhield. Het past in de werkwijze van de BVD dat de destijds relevant geachte (persoons)gegevens over een betreffende persoon in diens persoonsdossier wordt opgenomen. De afdeling klachtbehandeling van de CTIVD heeft het thans bij het Nationaal Archief ondergebrachte dossier van [betrokkene 1] onderzocht. De AIVD heeft aangegeven geen (aanvullende) stukken te bezitten van de BVD over het persoonsdossier van [betrokkene 1] die niet zijn overgebracht naar het Nationaal Archief.

Het ministerie van BZK heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van de mogelijkheid om in het kader van de klacht gehoord te worden. De afdeling klachtbehandeling zag geen aanleiding AIVD-medewerkers te horen. De bevindingen van de afdeling klachtbehandeling zijn in het kader van hoor en wederhoor aan klagers en aan de AIVD voorgelegd.

Bevindingen

De afdeling klachtbehandeling baseert haar bevindingen op: (1) het klaagschrift, (2) het gesprek dat met klagers heeft plaatsgevonden, (3) het gesprek dat met [betrokkene 1] heeft plaatsgevonden, (4) de stukken uit het klachtdossier van [betrokkene 1] bij het ministerie van BZK en (5) het persoonsdossier van [betrokkene 1] bij het Nationaal Archief.

In het gesprek dat [betrokkene 1] naar aanleiding van de door hem ingediende klacht voerde met de verschillende medewerkers van de afdeling CZW/JA van het ministerie van BZK, gaf hij aan dat

hij "thuis veel bezoek heeft gehad van BVD-mensen, zowel in zijn woning in [plaats 1] als later bij hem thuis in [plaats 2]." Hij gaf daarbij aan dat dit "intimiderende gesprekken" waren. Desgevraagd gaf [betrokkene 1] aan dat het volgens hem "wel meer dan tien keer is gebeurd. Zo'n tien keer in [plaats 1] en zo'n tien keer in [plaats 2]". Verder zei hij in dat gesprek ook wel eens mee te moeten naar het politiebureau om daar te worden verhoord. Daarnaast gaf hij aan dat ook bij [werkgever] (zijn latere werkgever) regelmatig drie mensen op de stoep stonden voor [betrokkene 1]. Volgens [betrokkene 1] was dat "ook wel ongeveer 10 keer."

De minister van BZK concludeert in haar beslissing op de klacht van [betrokkene 1] dat uit de stukken die zijn ingezien bij de AIVD blijkt dat hij drie keer is gesproken: in [plaats 1], in [plaats 2] en bij zijn werkgever in [plaats 3]. Volgens de minister van BZK hebben deze gesprekken plaatsgehad op 9 september 1976, 2 juli 1979 en op 10 augustus 1979. Daarbij wordt opgemerkt dat het gesprek van 2 juli 1979 plaatsvond zowel op [locatie werkgever] als in de woning van [betrokkene 1] in [plaats 1], waardoor het kan worden gepercipieerd als twee gesprekken.

September 1976

In het gesprek dat [betrokkene 1] in het kader van de klachtprocedure voerde met medewerkers van de afdeling CZW/JA van het ministerie van BZK, gaf hij aan dat "toen [betrokkene 2] in 1976 weg ging en niet meer terugkwam, hij in de week daarna bezoek [kreeg; CTIVD] van BVD-mensen."

Uit de stukken in het persoonsdossier komt naar voren dat [betrokkene 1] op 9 september 1976 door twee ambtenaren van de BVD is gehoord. In het rapport van de Nationale ombudsman van 3 oktober 1986 is hierover opgenomen: "Op grond van de gegevens in het dossier moet ik aannemen dat alleen het reeds genoemde gesprek van 9 september 1976 met een functionaris van de BVD is voorafgegaan aan de ontslag aanvraag. Van de kant van de BVD werd mij medegedeeld dat tijdens dit gesprek, zoals de gewoonte is, zeker zal zijn verzocht het vertrouwelijke karakter te handhaven en niet over (de inhoud van) het gesprek met derden te praten."

Een "echt" besprekingsverslag' van dit gesprek op 9 september 1976 is er niet, zo is te lezen in een handgeschreven opmerking van 20 mei 1984 bij een nota van 20 september 1976. De afdeling klachtbehandeling vermoedt dat hiermee wordt bedoeld op een (formeel) gespreksverslag. In het uittreksel wordt desondanks ingegaan op de gebeurtenissen waarover met [betrokkene 1] werd gesproken. Ditzelfde blijkt uit andere stukken uit het persoonsdossier. Hierbij is onder meer opgenomen dat werd gesproken over een gesprek dat plaatsvond tussen [betrokkene 1] en de broer van [betrokkene 2], [betrokkene 3] en diens kennis. Daarin werd hem onder meer verzocht uitleg te geven hoe een fotoestel diende te worden ingesteld en uit het gesprek maakte [betrokkene 1] op dat zijn gesprekspartners belangstelling hadden voor het UC-project. Ook werd hem voorgesteld om een bezoek te brengen aan [land 1], zonder kosten voor hem. [Betrokkene 1] heeft destijds richting de BVD aangegeven hierop niet te zijn ingegaan en een en ander aan zijn chefs te hebben doorgegeven.

In het rapport van de Nationale ombudsman van 1986 is opgenomen dat het gesprek op 9 september 1976 “het eerste van een aantal contacten tussen klager en (functionarissen van) de BVD” was. Daarbij wordt aangegeven dat de contacten “zijn doorgegaan tot 1981.”

De afdeling klachtbehandeling komt op basis van de haar beschikbare gegevens eveneens tot de conclusie dat het eerste gesprek tussen [betrokkene 1] en (medewerkers van) de BVD plaatsvond op 9 september 1976.

Juli 1979

Uit interne stukken opgenomen in het persoonsdossier van de BVD over [betrokkene 1] blijkt dat eind maart 1979 [nieuwsmedium 1] onthulde dat Nederland betrokken zou zijn bij de [land 1] pogingen een eigen ultracentrifugeproject op te zetten. Daarop kwam op 30 maart 1979 een interdepartementale werkgroep bijeen die nader onderzoek noodzakelijk achtte. Op 15 juni 1979 besloot de werkgroep een onderzoeksgroep te formeren en dit team te belasten met spoed een onderzoek in te stellen naar het eventueel via [betrokkene 2] weglekken van UC-geheimen naar [land 1]. Bij het onderzoek dat op 19 juni 1979 aanving en op 9 juli 1979 werd afgerond werden in totaal 25 personen geïnterviewd.

Uit het persoonsdossier van [betrokkene 1] volgt dat op 2 juli 1979 een gesprek heeft plaatsgevonden tussen (drie medewerkers van) de BVD en [betrokkene 1]. Dit gesprek vond plaats in het kader van onderzoek ten behoeve van de eerder genoemde interdepartementale werkgroep. In het verslag is opgenomen dat dit gesprek in eerste instantie plaatsvond op het kantoor van [werkgever] en later werd voortgezet bij [betrokkene 1] in [plaats 1]. Volgens het verslag geeft [betrokkene 1] aan dat hij zich nog kon herinneren dat hij reeds eerder een gesprek met een BVD-ambtenaar had gehad. In het gesprek van 2 juli 1979 is daarnaast onder meer gesproken over brieven die [betrokkene 1] had ontvangen van [betrokkene 2]. Het verslag geeft weer dat [betrokkene 1] zich “redelijk coöperatief” opstelde en onder meer een bandopname en originele brieven die hij had ontvangen van [betrokkene 2], heeft overhandigd. De opstellers van het verslag geven daarnaast aan dat het “zeker” de aanbeveling verdient [betrokkene 1] na bestudering van de overhandigde stukken nader aan te tand te voelen.

Uit het persoonsdossier van [betrokkene 1] blijkt dat de meegekregen bandopname de verkeerde bleek te zijn. De juiste band is vervolgens door een chauffeur van de dienst afgehaald. Van de afspraken hieromtrent is echter geen verslag.

Augustus 1979

Tijdens een vergadering van 26 juli 1979 van de interdepartementale werkgroep is besloten een vervolgonderzoek in te stellen. Vervolgens heeft er op 8 augustus 1979 opnieuw een gesprek plaatsgehad tussen [betrokkene 1] en (twee medewerkers van) de BVD in zijn woning in [plaats 1]. Van dit gesprek is in het persoonsdossier een verslag opgenomen. Op 3 december 1984 stuurt de substituut-ombudsman een brief naar het hoofd van de BVD. Hierbij wordt een verslag meegestuurd van een onderzoek van 19 november 1984. In dat verslag is door de Nationale ombudsman onder meer opgenomen dat het gesprek van 8 augustus 1979 plaatsvond tussen twee ambtenaren van de BVD en [betrokkene 1] en dat “ook hier” de relatie tussen hem en [betrokkene 2] onderwerp van het gesprek was. Daarbij wordt opgemerkt dat [betrokkene 1] “in

deze periode ook over deze zaak gehoord is door de Economische Controle Dienst en de Rijksrecherche in verband met de lopende strafzaak tegen [betrokkene 2]."

Overige contacten

Naast de voornoemde gesprekken tussen [betrokkene 1] en (medewerkers van) de BVD, komen uit de stukken in het persoonsdossier over [betrokkene 1] ook andere contacten met de BVD naar voren:

Op 14 september 1978 ontvangt [betrokkene 1] een brief van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daarin is aangegeven dat, in reactie op een sollicitatiebrief van 30 augustus 1978, de keuze niet op hem is gevallen.

In een ongedateerde, handgeschreven notitie van [betrokkene 1] gericht aan een medewerker van de BVD lijkt hij te reageren op een gespreksverslag. In de notitie refereert hij aan een "telefonische vraag" van de BVD van "790705" (de afdeling klachtbehandeling leest: 5 juli 1979). Hij beschrijft in de brief dat er nooit stukken door hem zijn verstuurd of gegevens zijn doorgegeven via telex, telefoon of schrift (de afdeling klachtbehandeling leest: aan [betrokkene 2]). "Indien u daaraan twijfelt graag een onderhoud in [plaats 1]", zo schrijft hij. Van dit telefonisch gesprek op 5 juli 1979 is geen verslag aangetroffen in het persoonsdossier van [betrokkene 1]. Wel is hierin te lezen dat [betrokkene 1] tussen de gesprekken van 2 juli 1979 en 8 augustus 1979 twee schriftelijke berichten toestuurde, gedateerd 5 juli 1979 en 12 juli 1979. In de laatstgenoemde brief informeert [betrokkene 1] onder meer of er een vacature vrij is binnen de BVD waar hij als fotograaf kan functioneren.

Op 25 maart 1983 beklagt [betrokkene 1] zich in een brief over het optreden van de BVD. De medewerkers van de BVD zouden hem uitdrukkelijk verboden hebben acties te ondernemen die verband hielden met de [betrokkene 2]-affaire en over de daaruit door hem geleden schade.

Op 7 april 1983 heeft een ambtenaar telefonisch contact opgenomen om nadere toelichting te geven en te vragen op de brief. De inhoud van dit gesprek is [betrokkene 1] op 19 april 1983 schriftelijk bevestigd. Op of omstreeks 19 april 1983 is [betrokkene 1] toen hij telefonisch rappelleerde medegedeeld dat de toegezegde brief naar hem onder weg was, zo blijkt uit een brief van het hoofd van de BVD aan de substituut Nationale ombudsman. Er zijn geen verslagen van deze twee telefonische gesprekken aangetroffen in het persoonsdossier.

In latere jaren is er wederom sprake van contacten tussen [betrokkene 1] en de BVD. Het gaat daarbij om de volgende momenten:

- 4 en 5 april 1986: er is contact tussen een medewerker van de BVD met piketdienst en [betrokkene 1]. Hij vertelt aan de medewerker dat [betrokkene 2] een proces heeft aangespannen tegen [bedrijf] in [plaats 4] en wil dat [betrokkene 1] in dat proces zal getuigen. De medewerker geeft aan contact tussen hem en een collega tot stand te brengen. Op 5 april 1986 neemt de BVD-medewerker contact op. [Betrokkene 1] vraagt of hij, naar aanleiding van het mogelijke verzoek te getuigen in de zaak van [betrokkene 2] tegen [bedrijf], moeilijkheden kon krijgen met te getuigen. Volgens het verslag heeft de medewerker aangegeven dat het de zaak is van [betrokkene 1] of hij wilde getuigen, maar wees hem erop dat hij destijds bepaalde verklaringen heeft afgelegd t.o.v. de Nederlandse Justitie.

- 22 mei 1987: op verzoek van [betrokkene 1] vindt een telefonisch gesprek plaats met een medewerker van de BVD. Daarin deed hij het verzoek het dossier van hem bij de BVD in te zien. De medewerker adviseerde hem zich tot het ministerie van Binnenlandse Zaken te richten.
- 7 augustus 1987: een medewerker van de BVD neemt telefonisch contact op met [betrokkene 1] naar aanleiding van een publicatie in het [nieuwsmedium 2] van 4 augustus 1987. De medewerker heeft [betrokkene 1] er toen "op geattendeerd dat de recente verzoeken aan hem van groot belang kunnen zijn voor het werk van rapporteur en voor Nederland. [Betrokkene 1] gaf te kennen slechts tot een gesprek te willen komen als er een dienstbevel zou zijn (...) Rapporteur heeft gezegd dat het zijn taak is informatie over de bedoelde activiteiten te vergaren en dat er in het verleden steeds op medewerking van [betrokkene 1] gerekend kon worden. (...) En verder voert de Dienst alleen gesprekken op basis van vrijwilligheid. De in het geding zijnde belangen, (...) waren dermate groot dat rapporteur meende [betrokkene 1] te mogen verzoeken een gesprek daarover te hebben. [Betrokkene 1] gaf nogmaals te kennen daartoe niet bereid te zijn. Hem diende eerst genoegdoening te worden verschaft."
- 5 december 1988: Op verzoek van [betrokkene 1] heeft een medewerker van de BVD telefonisch contact gehad met [betrokkene 1]. Hierin benoemde [betrokkene 1] onder meer de reacties die hij had gehad op zijn [mediaoptreden] en zijn boek. De medewerker gaf aan dat de BVD een taak heeft met betrekking tot proliferatie en zou graag, zoals in het verleden, concrete informatie van [betrokkene 1] vernemen. De medewerker heeft daarop aangeboden [betrokkene 1] te bezoeken. Hij zou dit in overweging nemen waarna de medewerker aangaf rond 15 december 1988 te bellen of hij bereid is tot een vertrouwelijk gesprek.
- 13 december 1988: Een medewerker van de BVD neemt telefonisch contact op met [betrokkene 1]. De medewerker gaf aan te willen praten op basis van coöperatie uit het verleden en in het belang van het non-proliferatiebeleid van de Nederlandse regering. [Betrokkene 1] gaf onder meer aan dat hij zijn probleem zou voorleggen aan de Tweede Kamer en gaf te kennen dat er in het jaar daarop publicaties zouden volgen.
- 2 januari 1989: Uit een nota blijkt dat [betrokkene 1] op 2 januari 1989 aan de BVD meedeelde dat [betrokkene 2] rond de Kerst in 1988 in Nederland was geweest.
- 11 januari 1989: Uit een nota blijkt dat [betrokkene 1] op 11 januari 1989 aan de BVD meedeelde dat hij bereid is met zijn advocaat met iemand van de overheid van gedachten te wisselen over wat hij weet over de activiteiten van onder meer [betrokkene 2], mits de overheid zou willen praten over genoegdoening voor wat hem vanwege de overheid is aangedaan. De medewerker heeft toegezegd te bezien of er iemand binnen de overheid met [betrokkene 1] kan spreken en daarover op 19 of 20 januari contact op te nemen.
- 19 januari 1989: In een handgeschreven notitie bij de nota van 11 januari 1989 is vermeld dat de BVD [betrokkene 1] op 19 januari 1989 heeft laten weten dat zij geen mogelijkheden hebben gevonden.
- 9 februari 1989: Onduidelijk is wie er contact heeft opgenomen. Telefonisch heeft [betrokkene 1] te kennen gegeven nadere toelichting te willen geven op zaken die hij eerder had gedeut.
- 12 en 14 oktober 1991: Op 12 oktober 1991 heeft [betrokkene 1] verzocht contact met hem op te nemen. De medewerker van de BVD belt hem op 14 oktober 1991. In het gesprek sprak [betrokkene 1] onder meer over recente publicaties over

verrijkingstechnologie van [land 2]. De medewerker van de BVD gaf aan dat indien [betrokkene 1] concrete aanwijzingen heeft, de Dienst dit graag verneemt.

Gelet op bovenstaande concludeert de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD dat niet alle contacten tussen de BVD en [betrokkene 1] in de klachtbehandeling door de minister van BZK zijn meegenomen. In lijn met de klacht die de minister van BZK onderzocht, werd hierbij immers enkel gekeken naar fysieke contactmomenten. Uit het persoonsdossier van de BVD blijkt dat er drie *fysieke* ontmoetingen zijn geweest tussen [betrokkene 1] en (medewerkers van) de BVD: er heeft één gesprek plaatsgevonden op 9 september 1976 en na [berichtgeving in nieuwsmedium 1] zijn er twee gesprekken met [betrokkene 1] geweest, namelijk op 2 juli en 8 augustus 1979. Deze drie contactmomenten zijn door de minister van BZK allen betrokken in de klachtbehandeling. Hierbij plaatst de afdeling klachtbehandeling de kanttekening dat zij zich baseert op de verslaglegging in het persoonsdossier. Van overige ontmoetingen tussen de BVD en [betrokkene 1] is niet gebleken. Klagers hebben hiervan ook geen aanvullende stukken overgelegd.

Klagers hebben op 30 juni 2023 inzage gehad in bovenstaande bevindingen. Daarbij zijn zij expliciet in de gelegenheid gesteld (aanvullende) data van contactmomenten tussen de BVD en [betrokkene 1] naar voren te brengen. Er zijn door klagers geen aanvullende (vermeende) contactmomenten benoemd.

Beoordeling van de klacht

Op grond van artikel 124, eerste lid, Wiv 2017 beoordeelt de afdeling klachtbehandeling of door de AIVD behoorlijk is gehandeld.

In een rapport van het Huis voor Klokkenuiders uit 2020 wordt [betrokkene 1], na ruim veertig jaar, als klokkenluider erkend. Het Huis voor Klokkenuiders achtte het aannemelijk dat hij is benadeeld door zijn toenmalige werkgever bij het maken van een melding over een vermoeden van bedrijfsspionage van staatsgeheime informatie. Naar aanleiding van dit rapport heeft het (voormalig) Kamerlid Van Raak vragen gesteld aan de minister van BZK. In het antwoord van de minister van BZK is onder meer aangegeven dat er een gesprek met [betrokkene 1] wordt gearrangeerd. Dit om te bezien of er concrete gedragingen van overheidsorganisaties zijn geweest jegens [betrokkene 1] die in het verleden nog niet zijn onderzocht en die alsnog aanleiding geven tot onderzoek.

Op 23 september 2020 heeft de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD een oriënterend gesprek gevoerd met [betrokkene 1]. In dat gesprek gaf [betrokkene 1] onder meer aan dat hij wilde dat Nederland wordt berispt omdat het non-proliferatieverdrag is geschonden. Na het gesprek zou [betrokkene 1] nadenken over wat een klachtenprocedure (bij de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD) voor hem zou betekenen. De afdeling heeft daarna geen klacht van [betrokkene 1] ontvangen.

[Betrokkene 1] dient vervolgens op 8 januari 2021 zijn klacht in bij de minister van BZK. In die klacht beklaagt [betrokkene 1] zich er, kort gezegd, over hij gedurende een groot aantal jaren en met grote regelmaat is benaderd door mensen van de BVD. Deze klacht werd voortgezet door

klagers omdat [betrokkene 1] ten tijde van de behandeling van de klacht door het ministerie van BZK is komen te overlijden. De minister van BZK acht de klacht van [betrokkene 1] ongegrond.

Klagers hebben bij de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD in twijfel getrokken dat alle gesprekken tussen de BVD en [betrokkene 1] in de klachtbehandeling door de minister van BZK zijn betrokken. [Betrokkene 1] stelde dat hij zo'n dertig keer door de BVD is gehoord (in zijn woning in [plaats 1], zijn woning in [plaats 2] en bij zijn werkgever). Dit heeft hij als zeer intimiderend ervaren.

Uit het persoonsdossier dat de BVD onderhield van [betrokkene 1] blijkt dat het gaat om drie fysieke gesprekken: op 9 september 1976, 2 juli 1979 (bij zijn werkgever, [werkgever] en voortgezet in zijn woning in [plaats 1]) en 8 augustus 1979 (in zijn woning in [plaats 1]). De afdeling klachtbehandeling trekt niet in twijfel dat [betrokkene 1] deze gesprekken met de BVD als intimiderend heeft ervaren.

Uit dit dossier blijkt dat er daarnaast sprake is geweest van andere contacten. Het gaat daarbij om zowel telefonische- als schriftelijke contacten tussen de BVD en [betrokkene 1].

In de beslissing van de minister van BZK op de klacht wordt expliciet aandacht besteed aan de drie (fysieke) gesprekken met [betrokkene 1]. Er wordt niet nader ingegaan op de telefonische- of schriftelijke contacten tussen de BVD en [betrokkene 1].

De afdeling klachtbehandeling heeft op basis van eigen onderzoek geen andere (fysieke) contacten tussen de BVD en [betrokkene 1] gevonden die ten onrechte niet in de klachtbehandeling door BZK zijn betrokken. Uit hetgeen is vastgelegd in het persoonsdossier volgt evenmin dat uit de overige telefonische- en schriftelijke contacten kan worden geconcludeerd dat er sprake is van intimiderend handelen, dan wel het belemmeren van het sociale functioneren van [betrokkene 1] door de BVD, waarop zijn (toenmalige) klacht zag. Het opnemen van deze contacten uit het persoonsdossier in de beslissing van de minister van BZK zou daarmee niet hebben geleid tot een andere uitkomst.

Daarnaast vinden klagers het kwalijk dat de minister van BZK in haar klachtafhandeling een onderzoek van de Nationale ombudsman uit 1986 aanhaalt. In dit rapport, opgesteld naar aanleiding van een klacht van [betrokkene 1] over de BVD uit 1983, wordt gesproken van een aantal contacten tussen [betrokkene 1] en (medewerkers van) de BVD. Het betreft dezelfde drie gesprekken uit zijn persoonsdossier (op 9 september 1976, 2 juli 1979 en 8 augustus 1979).

Het rapport van de Nationale ombudsman vormt, naar het oordeel van de afdeling klachtbehandeling, een bevestiging van het onderzoek dat de minister van BZK naar aanleiding van de klacht van [betrokkene 1] heeft verricht. Het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft daarnaast plaatsgevonden korter na het handelen waarover [betrokkene 1] zich beklaagde. Op dat moment was de klacht wellicht eenvoudiger te onderzoeken. Zoals ook de minister van BZK in haar afhandeling van de klacht opmerkt, ziet de klacht inmiddels op handelen van meer

dan veertig jaar geleden. Het is evident dat het feitenrelaas alleen kan worden opgesteld op basis van (nog) beschikbare gegevens.

Het onderzoek dat de minister van BZK heeft uitgevoerd naar aanleiding van de klacht van [betrokkene 1], voortgezet door klagers, was behoorlijk.

Naar het oordeel van de afdeling klachtbehandeling heeft zij hiermee behoorlijk jegens klagers gehandeld.

De klacht is daarmee ongegrond.

Oordeel van de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD

De afdeling klachtbehandeling is van oordeel dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties behoorlijk heeft gehandeld.

De afdeling klachtbehandeling verklaart de klacht ongegrond.

De afdeling klachtbehandeling van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, 2 augustus 2023,

mr. A. Stehouwer (voorzitter)

mr. H.C. Wiersinga

mr. E. Kok